

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

REVIEWS – POLEMICS

Submitted: November 2021

Accepted: November 2021

RECENZJE – POLEMIKI

Zgłoszony: listopad 2021

Zaakceptowany: listopad 2021

REVIEW OF THE BOOK “SOCIAL MARKET ECONOMY IN THE ERA OF PANDEMIC AND POST-PANDEMIC” EDITED BY ELŻBIETA MĄCZYŃSKA AND PIOTR PYSZ AND PUBLISHED BY THE POLISH ECONOMIC SOCIETY, WARSAW 2021, PP. 346

RECENZJA KSIĄŻKI „SPOŁECZNA GOSPODARKA RYNKOWA W DOBIE PANDEMII I POST-PANDEMII” POD REDAKCJĄ ELŻBIETY MĄCZYŃSKIEJ I PIOTRA PYSZA WYDANEJ PRZES POLSKIE TOWARZYSTWO EKONOMICZNE, WARSZAWA 2021, S. 346

Mieczysław Adamowicz¹

¹Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Poland
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Polska

Citation:

Adamowicz, M. (2021). Review of the book “Social Market Economy in the Era of Pandemic and Post-pandemic” edited by Elżbieta Mączyńska and Piotr Pysz and published by the Polish Economic Society, Warsaw 2021, pp. 346 / Recenzja książki „Społeczna gospodarka rynkowa w dobie pandemii i post-pandemii” pod redakcją Elżbiety Mączyńskiej i Piotra Pysza wydanej przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2021, s. 346. *Economic and Regional Studies*, 14(2), 506-514.
<https://doi.org/10.2478/ers-2021-0036>

From the Editor

In 2021, the Polish Economic Society in cooperation with the Konrad-Adenauer-Stiftung e. V. Foundation Office published within the series “Library of Economic Thought” a book entitled “Social Market Economy in the Era of Pandemic and Post-pandemic” edited by Professor Elżbieta Mączyńska, the long-term President of the Polish Economic Society and Professor Piotr Pysz. The book includes 15 chapters written by different authors from Poland, the USA, Germany and Belarus. These chapters, of various volume, have been compiled in three parts:

- I. Social Market Economy and ordoliberalism (5 chapters),
- II. (Post)pandemic conditions and measures (5 chapters),
- III. Social Market Economy – (post)pandemic international context (5 chapters).

The diligently published book counting 346 pages includes an extensive bibliography, numerous tables and pictures, as well as an index of surnames and items. It seems to be an important economic position written in the era of pandemic, referring to

Od Redakcji

W 2021 roku Polskie Towarzystwo Ekonomiczne przy współpracy z Fundacją Konrada Adenauera opublikowało w ramach serii „Biblioteka Myśli Ekonomicznej” książkę pt. „Społeczna gospodarka rynkowa w dobie pandemii i post-pandemii” zredagowana przez prof. Elżbietę Mączyńską, wieloletniego prezesa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i prof. Piotra Pysza. W książce zamieszczono 15 rozdziałów napisanych przez różnych autorów z Polski, USA, Niemiec i Białorusi. Rozdziały te, o różnej objętości, ujęte zostały w trzech częściach:

- I. Społeczna Gospodarka Rynkowa i ordoliberalizm (5 rozdziałów),
- II. (Po)pandemiczne uwarunkowania i działania (5 rozdziałów),
- III. Społeczna Gospodarka Rynkowa – (po)pandemiczny kontekst międzynarodowy (5 rozdziałów).

Wydana starannie, licząca 346 stron książka, zawiera bogatą bibliografię, liczne tabele i rysunki oraz indeks nazwisk i rzeczy. Wydaje się być ważną pozycją ekonomiczną pisaną w dobie pandemii odwołującą

Address for correspondence / Adres korespondencyjny: prof. zw. dr hab. Mieczysław Adamowicz (ORCID 0000-0002-1164-4966), Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Wydział Nauk Ekonomicznych, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, Poland; phone: +48 83 344-99-05; e-mail: adamowicz.mieczyslaw@gmail.com

Journal included in: ERIH PLUS; AgEcon Search; AGRO; Arianta; Baidu Scholar; BazEkon; Cabell's Whitelist; CNKI Scholar; CNPIEC – cnpLINKer; EBSCO Discovery Service; EBSCO-CEEAS; EuroPub; Google Scholar; Index Copernicus ICD 2017-2019: 100,00; J-Gate; KESLI-NDL; MyScienceWork; Naver Academic; Naviga (Softweco); Polish Ministry of Science and Higher Education 2021: 20 points; Primo Central; QOAM; ReadCube; Semantic Scholar; Summon (ProQuest); TDNet; WanFang Data; WorldCat.

Copyright: © The Authors, 2021. **Publisher:** Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska.

management in the phase of a growing crisis, as well as in the expected phase of post-pandemic.

We present opinions on the contents of this interesting book written by two professors from the environment of economists, Professor Robert Ciborowski, PhD (Faculty of Economics and Finance, University of Białystok) and Professor Bohdan Jeliński, PhD (University of Business and Administration in Gdynia).

Professor Robert Ciborowski, PhD
Faculty of Economics and Finance, University of Białystok

The reviewed work discusses an important issue both from the theoretical and application point of view, the latter consisting in the verification of the conception of social market economy and assessment of functioning thereof in various macro-economic aspects and conditions, in the specific period of pandemic and post-pandemic.

Authors set the task to indicate the interactions occurring between theoretical ordoliberal conceptions, crucial from the point of view of the Social Market Economy (SME), and the economic policy of countries and systemic factors that allow reinforcing or weakening this impact. The analysed correlations resulting from the main objective of the work have been subjected to a specific multiplication in the era of pandemic and post-pandemic, inhibition of globalisation and growing dominance of various forms of state interventionism, within which both enterprises and state, through the agency of the economic policy, increase activity in creating frameworks for economic systems' functioning.

The research problem outlined in the book is very interesting and explicitly specified. It seems that authors set the objective to answer the following questions:

- To what degree do theoretical conceptions of the Social Market Economy (SME) constitute a factor of creating contemporary economic policy?
- Can Social Market Economy be currently implemented in various economic conditions, especially in the post-pandemic period?
- Can economic systems undergoing the post-pandemic crisis function more effectively by using Social Market Economy instruments?

In the reviewed work, two basic parts can be distinguished. The first one covers theoretical conceptions of the Social Market Economy (SME). It concerns theoretical analyses referring to studying the impact of SME on the economic growth, economic effectiveness and competitiveness of the economy, as well as internal and external factors conditioning changes in the character of economic policy.

The second part of the thesis is of an explicitly application nature and covers an in-depth analysis and assessment of changes in economic systems in terms of impact or use of the SME conception. Authors analyse and assess effectiveness of various models of economies' functioning in the course of their development in the studied period, from the point of

ca się do gospodarowania w fazie nabrzmiewającego kryzysu, ale także w oczekiwanej fazie postpandemii.

Przedstawiamy opinie o treści tej interesującej książki napisane przez dwóch profesorów ze środowiska ekonomistów prof. dra hab. Roberta Ciborowskiego (Wydział Ekonomii i Finansów, Uniwersytet w Białymstoku) i prof. dra hab. Bohdana Jelińskiego (Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu w Gdyni).

Profesor dr hab. Robert Ciborowski
Wydział Ekonomii i Finansów, Uniwersytet w Białymstoku

Recenzowana praca podejmuje ważny problem zarówno z punktu widzenia teoretycznego, jak i aplikacyjnego, jakim jest weryfikacja koncepcji społecznej gospodarki rynkowej i ocena jej funkcjonowania w różnych aspektach i uwarunkowaniach makro-gospodarczych, w specyficznym okresie pandemii i post-pandemii.

Autorzy postawili sobie zadanie wykazania interakcji zachodzących między teoretycznymi koncepcjami ordoliberalnymi, jako kluczowymi z punktu widzenia społecznej gospodarki rynkowej (SGR) a polityką gospodarczą krajów i czynnikami systemowymi, które pozwalają na wzmacnianie lub osłabianie tego wpływu. Analizowane związki, wynikające z głównego celu pracy, uległy szczególnemu zwielokrotnieniu w dobie pandemii i post-pandemii, zahamowania globalizacji i coraz szerszej dominacji różnych form interwencjonizmu państwowego, w ramach którego zarówno przedsiębiorstwa, jak i państwo przez politykę ekonomiczną zwiększają aktywność w tworzeniu ram funkcjonowania systemów gospodarczych.

Problem badawczy zarysowany w książce jest bardzo ciekawy i jasno określony. Wydaje się, że Autorzy stawiają sobie jako cel udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- W jakim stopniu koncepcje teoretyczne społecznej gospodarki rynkowej (SGR) stanowią czynnik tworzenia współczesnej polityki gospodarczej?
- Czy społeczna gospodarka rynkowa może być obecnie implementowana w różnych warunkach gospodarczych, szczególnie w okresie post-pandemicznym?
- Czy systemy gospodarcze, przechodzące kryzys post-pandemiczny mogą funkcjonować bardziej efektywnie stosując instrumenty społecznej gospodarki rynkowej?

W recenzowanej pracy wyróżnić można dwie zasadnicze części. Pierwsza z nich obejmująca teoretyczne koncepcje społecznej gospodarki rynkowej (SGR). Dotyczy analiz teoretycznych odnoszących się do badania wpływu SGR na wzrost gospodarczy, efektywność ekonomiczną i konkurencyjność gospodarki oraz na czynniki wewnętrzne i zewnętrzne warunkujące zmiany w charakterze polityki gospodarczej.

Druga część rozprawy ma charakter wyrażnie aplikacyjny i obejmuje pogłębioną analizę i ocenę zmian w systemach gospodarczych pod kątem oddziaływania czy wykorzystania koncepcji SGR. Autorzy poddają analizie i ocenie efektywność różnych modeli funkcjonowania gospodarek w toku ich rozwoju

view of using social market economy instruments in economic processes.

Authors appreciate in the subject work the significance of the social market system and underline positive effects of supporting it with effective economic policy, which in the conditions of open economy and globalisation can support achievement of higher effectiveness of economic processes.

I consider the hypothesis on the dependency of effectiveness of economic processes on the degree of using various types of economic policy instruments based on social premises, which comes up in particular parts of the thesis, as very important and well-proven. In their deliberations, the authors prove that in various economies increasing the level of development is one of the main economic objectives and the basic factor deciding on this process consists in adjusting the system of economy's functioning (economic policy) to external conditions. The quality of these adjustments does condition effects resulting from growing liberalisation and specifies the mechanisms of influencing the functioning of economic systems.

The construction of the work is clear, logical and well-thought. The reviewed work consists of fifteen chapters, introduction and conclusions.

The first chapter "Ordoliberal conception of the Social Market Economy in the era of post-pandemic" has been devoted to the up-to-dateness of Ludwig Erhard's conception of social market economy. Theoretical basics of the conception and possibilities of application thereof in the conditions of economic policy have been indicated therein. The author analyses the components and scope of impact of the structure of Erhard's political economy and its influence on the economic policy. Furthermore, the Author presents the possibilities of contemporary economic systems returning to the conditions of the SME.

In the second chapter "Social Market Economy and the (post)pandemic perspective of changes to the philosophy of shaping the socio-economic system", the model of social market economy in the era of the contemporary crisis has been analysed. The Author analyses the conception of the SME introduced and implemented in Germany, as well as factors which caused the economic policy to deviate from main assumptions of the SME. Moreover, possibilities of returning to key aspects of the SME through the prism of the current economic crisis have been indicated.

Third chapter entitled "Searching for relevant conceptions of order and chaos for the development of a new strategy of public service in the era of pandemic and up-to-dateness of L. Erhard's thought", includes the analysis of possibilities of the contemporary use of Erhard's conception. In this part, the analysis of competitive governance as the main element of the contemporary SME has also been presented.

In the fourth chapter "Globalization's Coming Golden Age" the assessment of the possibility of using elements of a welfare state in the economy of Kazakhstan has been conducted. In this part, the evolution of the functioning of Kazakhstan's economic

w badanym okresie, z punktu widzenia wykorzystania instrumentów społecznej gospodarki rynkowej w procesach gospodarczych.

Autorzy doceniają w niniejszej pracy znaczenie systemu społeczno-rynkowego, podkreślają również dobre efekty jego wspierania przez skuteczną politykę ekonomiczną, która w warunkach gospodarki otwartej i globalizacji może wspomóc osiągnięcie wyższej efektywności procesów gospodarczych.

Za bardzo istotną i dobrze udowodnioną w niniejszej rozprawie uważam hipotezę, przewijającą się przez poszczególne części, o zależności efektywności procesów ekonomicznych od stopnia wykorzystania różnego typu instrumentów polityki gospodarczej opartej na przesłankach społecznych. Autorzy udowadniają w toku swoich rozważań, że w różnych gospodarkach podniesienie poziomu rozwoju jest jednym z głównych celów gospodarczych, a podstawowym czynnikiem decydującym o tym procesie jest dostosowanie systemu funkcjonowania gospodarki (polityki ekonomicznej) do warunków zewnętrznych. Jakość tego dostosowania warunkuje bowiem efekty wynikające z coraz większej liberalizacji oraz określa mechanizm wpływania na funkcjonowanie systemów gospodarczych.

Konstrukcja pracy jest klarowna, logiczna i dobrze przemyślana. Recenzowana praca składa się z piętnastu rozdziałów, wstępu oraz zakończenia.

Rozdział pierwszy „Ordoliberalna koncepcja Społecznej Gospodarki Rynkowej w dobie post-pandemii” poświęcony został aktualności koncepcji społecznej gospodarki rynkowej Ludwiga Erharda. Wskazano w nim na podstawy teoretyczne koncepcji oraz możliwości jej aplikowania w warunkach polityki gospodarczej. Autor analizuje składowe i zakres oddziaływania struktury ekonomii politycznej Erharda oraz jej wpływ na politykę gospodarczą. Ponadto przedstawia możliwości powrotu współczesnych systemów gospodarczych do warunków SGR.

W rozdziale drugim „Społeczna gospodarka rynkowa i (po)pandemiczne perspektywa zmian filozofii kształtowania systemu społeczno-gospodarczego” zanalizowano model społecznej gospodarki rynkowej w dobie współczesnego kryzysu. Autor analizuje koncepcję SGR wdrożoną i realizowaną w Niemczech oraz czynniki, które spowodowały, że polityka gospodarcza odeszła od głównych założeń SGR. Ponadto wskazano możliwości powrotu do kluczowych aspektów SGR przez pryzmat panującego kryzysu gospodarczego.

Rozdział trzeci zatytułowany „Poszukiwanie adekwatnych koncepcji ładu i chaosu dla budowy nowej strategii służby publicznej w dobie pandemii i aktualność myśli L. Erharda”, zawiera analizę możliwości współczesnego zastosowania koncepcji Erharda. W tej części przedstawiono również analizę ładu konkurencyjnego jako głównego elementu współczesnej SGR.

W rozdziale czwartym „Globalization's Coming Golden Age” przeprowadzono ocenę możliwości zastosowania elementów państwa opiekuńczego w gospodarce Kazachstanu. W tej części przedstawiono ewolucję funkcjonowania systemu gospodarczego

system and changes in the manner and directions of influence of the economic policy have been presented.

The fifth part "Social Market Economy in the conditions of pandemic global economy" discusses sustainable socio-economic development in documents and reality of the European Union. The author analyses various aspects of sustainable development visible in the EU documents and attempts to indicate possibilities of implementation thereof.

The sixth chapter "Policy and the Covid-19 crisis" includes the characteristic of Muller-Armack's doctrine in the context of ordoliberal conception of economic policy. Furthermore, the author attempts to indicate the most important elements of the above theory, which translate into the social style of the SME's functioning.

The seventh part "The impact of the Covid-19 pandemic on the monetary policy" includes the assessment of selected new EU economies' functioning in the context of the current economic crisis. The author indicates basic changes in economic systems and analyses possibilities of improving the economic conditions thereof.

In the eighth part "Economic post-pandemism – from chaos and redundancy of resources to harmony of established order" the assessment of economic changes' processes in Poland in the context of possibilities of using ordoliberal economic policy instruments has been included.

The ninth chapter "Co-deciding of employees as an element of the Social Market Economy in the era of pandemic" constitutes an explanation of the process of economies' functioning in the conditions of SME. The author indicates factors concerning the SME and analyses their role in creating conditions for better use of economic policy instruments.

The tenth chapter "Assessment of objectives and measures of sustainable development on the grounds of students' research" includes the characteristics of the process of establishing economic order in Eastern Germany. This process has been presented in the context of the ordoliberalism conceptions and possibilities of using them in the process of economic transformation.

In the eleventh part "Deutsche wirtschafts – und finanzpolitische Reaktionen auf die Co-rona Pandemie – ein Zwischenbericht", the author analyses the character of SME's functioning. It has been indicated to what extent ordoliberal conceptions match the requirements of engineering and scientific approach.

The twelfth chapter "German management in the Economic and Monetary Union through the prism of the SME style: perspective of the financial crisis and COVID-19" characterises the process of using SME instruments in the context of economic recovery after the pandemic.

The thirteenth part "Sources of financing anti-Covid measures in Poland and Germany" presents the possibilities of obtaining funds and consequences of spending them as post-crisis measures.

The fourteenth chapter "Social Market Economy in Belarus" describes directions of repairing

Kazachstanu oraz zmiany w sposobie i kierunkach oddziaływania polityki gospodarczej.

Część piąta „Społeczna Gospodarka Rynkowa w warunkach pandemicznej gospodarki globalnej” omawia zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy w dokumentach i rzeczywistości Unii Europejskiej. Autorka analizuje różne aspekty rozwoju zrównoważonego uwidocznione w dokumentach UE oraz próbuje wskazać na możliwości ich realizacji.

Rozdział szósty „Policy and the covid-19 crisis”, zawiera charakterystykę doktryny Mullera-Armacka w kontekście ordoliberalnej koncepcji polityki gospodarczej. Ponadto Autorka próbuje wskazać na najważniejsze elementy powyższej teorii, które składają się na społeczny styl funkcjonowania SGR.

Część siódma „Wpływ pandemii Covid 19 na politykę pieniężną”, zawiera ocenę funkcjonowania wybranych, nowych gospodarek UE w kontekście obecnego kryzysu gospodarczego. Autor wskazuje na zasadnicze zmiany w systemach gospodarczych oraz analizuje możliwości poprawy ich warunków ekonomicznych.

W części ósmej „Ekonomiczny postpandemizm – od chaosu i redundancji zasobów do harmonii ładu stanowionego”, zawarto ocenę procesów zmian gospodarczych w Polsce w kontekście możliwości wykorzystania instrumentów ordoliberalnej polityki gospodarczej.

Rozdział dziewiąty „Współdecydowanie pracowników elementem Społecznej Gospodarki Rynkowej w dobie pandemii” jest wyjaśnieniem procesu funkcjonowania gospodarek w warunkach SGR. Autor wskazuje na czynniki tworzące SGR oraz analizuje ich rolę w tworzeniu warunków dla lepszego wykorzystania instrumentów polityki gospodarczej.

Dziesiąty rozdział „Ocena celów i działań rozwoju zrównoważonego na podstawie badań studentów”, zawiera charakterystykę procesu tworzenia ładu gospodarczego we wschodnich Niemczech. Proces ten przedstawiono w kontekście koncepcji ordoliberalizmu oraz możliwości ich wykorzystania w procesie transformacji gospodarczej.

W części jedenastej „Deutsche wirtschafts – und finanzpolitische Reaktionen auf die Co-rona Pandemie – ein Zwischenbericht”, autor analizuje charakter funkcjonowania SGR. Wskazano jak dalece koncepcje ordoliberalne odpowiadają wymaganiom podejścia inżynierskiego i naukowego.

Rozdział dwunasty „Niemieckie zarządzanie w Unii Gospodarczo-Walutowej przez pryzmat stylu SGR: perspektywa kryzysu finansowego i COVID-19” charakteryzuje procesy wykorzystania instrumentów SGR w kontekście odbudowy gospodarki po pandemii.

Część trzynasta „Źródła finansowania działań antycovidowych w Polsce i Niemczech” w którym przedstawiono możliwości pozyskiwania środków finansowych oraz konsekwencji ich wydatkowania jako działań pokryzysowych.

Rozdział czternasty „Społeczna Gospodarka Rynkowa na Białorusi” opisujący kierunki naprawy fundamentów gospodarki Białorusi w oparciu o instrumenty SGR..

foundations of Belarusian's economy on the grounds of the SME instruments.

The book is summed up with the fifteenth chapter "The principles of the Social Market Economy in comparative terms Poland – Belarus" concerning identification of social and market features of the Belarusian economy with regard to the Polish model of SME.

Particular parts of the work are based on the rich literature on the subject matter, which undoubtedly indicates knowledge on the discussed topic. All presented sources of information, the scope of data and used research methods are relevant to the main objective of the book as well as specific issues.

Authors have proven to be able to use such rich literature in the scope of the synthesis of knowledge and presentation of the hitherto theoretical and empirical achievements presented in literature on the subject matter and credibility of their own research hypotheses. The reviewed work also constitutes an important contribution to knowledge on the theory of economy and, in particular, ordoliberalism and social market economy, as well as development and use of economic policy instruments.

In the reviewed thesis, various research methods have been used starting from descriptive methods based on the analysis of literature on the subject matter and documents, and ending with complex methods based on the use of statistical analyses. The reviewed thesis is an exceptional compilation in the scope of the subject matter, as well as the manner of presenting particular issues. It is undoubtedly an important book necessary in the market of economic publications.

Professor Bohdan Jeliński, PhD
University of Business and Administration in Gdynia

The finance-based economic crisis that started in 2007, in the USA, in the following year covered all economically developed countries and, in the conditions of globalisation, quickly became a worldwide crisis of a structural nature. It is also compared to the Great Depression in 1929-1933. It was, however, deeper, lasted longer and spread faster, and the consequences thereof proved to be more severe than previous crises. It is a reflection of the 20th century panic spreading at the 21st century's pace, in the conditions of the 4th industrial revolution. It turned out to be a crisis exceeding far beyond the typical area of economic relations covering not only the co-dependent world economy that emerged as a result of the globalisation process, but also the growing in importance issue of the sustainable and pro-ecological nature of its future development. It creates an extensive set of future challenges that have been extended with new challenges created by the coronavirus Covid-19 pandemic started in China, at the end of 2019. It covered practically the whole world.

The Covid-19 pandemic accelerated serious changes and concentrated on them social attention,

Książkę podsumowuje rozdział piętnasty „Zasady Społecznej Gospodarki Rynkowej w ujęciu porównawczym Polska-Białoruś” dotyczący identyfikacji społeczno-rynkowych cech gospodarki białoruskiej w odniesieniu do polskiego modelu SGR.

Poszczególne części pracy opierają się na bogatej literaturze przedmiotu, co jest niewątpliwie wyrazem znajomości poruszanej tematyki. Wszystkie zaprezentowane źródła informacji, zakres danych jak i zastosowane metody badawcze są adekwatne do postawionego celu głównego książki, jak i problemów szczegółowych.

Autorzy wykazali się umiejętnością posługiwania się tak bogatą literaturą w zakresie syntezy wiedzy i prezentacji dotychczasowych osiągnięć teoretycznych i empirycznych przedstawionych w literaturze przedmiotu i uwiarygodniania własnych hipotez badawczych. Recenzowana praca stanowi również istotny wkład do wiedzy na temat teorii ekonomii, a konkretnie ordoliberalizmu i społecznej gospodarki rynkowej oraz tworzenia i wykorzystania instrumentów polityki gospodarczej.

W recenzowanej rozprawie wykorzystano różnorodne metody badawcze od metod opisowych opartych na analizie literatury przedmiotu i dokumentów po złożone metody oparte na wykorzystaniu analiz statystycznych. Recenzowana rozprawa jest wyjątkowym opracowaniem w zakresie tematyki, jak i sposobu prezentacji poszczególnych zagadnień. Jest to niewątpliwie książka ważna i potrzebna na rynku publikacji ekonomicznych.

Profesor dr hab. Bohdan Jeliński
Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu w Gdyni

Zapoczątkowany w 2007 roku w USA kryzys gospodarczy o podłożu finansowym, w roku następnym objął wszystkie kraje rozwinięte gospodarczo i w warunkach globalizacji, szybko stał się kryzysem światowym o strukturalnym charakterze. Jest też porównywany do wielkiego kryzysu lat 1929-1933. Jest on jednak głębszy, trwał dłużej i rozprzestrzenił się szybciej, a jego skutki okazały się bolesniejsze niż poprzednie kryzysy. Jest odbiciem XX-wiecznej paniki, szarżującej się w XXI-wiecznym tempie w warunkach IV rewolucji przemysłowej. Okazał się kryzysem daleko wykraczającym poza typowy obszar relacji ekonomicznych obejmujących nie tylko wyłonią skutek procesu globalizacji współzależną gospodarkę światową, ale i zyskujący na znaczeniu problem zrównoważonego i proekologicznego charakteru jej przyszłego rozwoju. Tworzy to szeroki zespół wyzwań przyszłości, które poszerzyły się o nowe wyzwania stworzone przez zapoczątkowaną w Chinach w końcu 2019 roku pandemię koronawirusa Covid-19. Objęła ona praktycznie cały świat,

Pandemia Covid-19 przyśpieszyła powyższe zmiany i skoncentrowała na nich społeczną uwagę, stwarzając jednocześnie własne, dodatkowe wyzwania. Podkreśliła wzajemne powiązania między gospo-

at the same time creating its own, additional challenges. It underlined mutual correlations between national economies and their dependency on stable and predictable international regulations, as well as efficient and durable transport channels. The risk of a breakdown of the mechanism of global cooperation and mutual trust, and creating strategic production capacity reserves and raw materials reserves, cooperative supplies, as well as shortages of the economic policy in this scope have been disclosed.

Moreover, the pandemic exposed the issue of the possibility of extending the production of medical devices in a crisis situation, as well as empathy and international cooperation in order to provide access thereto to all groups of people threatened by the pandemic. Furthermore, it made people aware of the necessity to engage governments in the economy to a broader extent by periodical support provided to enterprises in the periods of lockdown, as well as protection of workplaces. The Covid-19 pandemic forces significant changes in economic and social, as well as institutional structures on a global scale. Moreover, the global character of these phenomena does not have to mean similarity of symptoms in different parts of the world. In the situation of symptoms of complex economic and social crisis, technological breakthrough and Covid-19 persisting in the world economy, given the lack of constructive and commonly accepted conception of recovery, the idea of the Social Market Economy (SME), supplemented with ecological objectives, can be an inspiring intellectual proposition for solving fundamental problems of contemporary times. This subject matter has been discussed in the reviewed publication underlining that considerations will be conducted "in the era of pandemic and post-pandemic".

The publication is logically divided into three parts:

- Social Market Economy and ordoliberalism,
- (Post)pandemic conditions and measures,
- Social Market Economy – (post)pandemic international context.

The work "opens" with an introduction, which in a professional and intelligible manner informs the reader of the publication's subject matter and logically justifies the outline of contents.

The first part starts with a relatively extensive chapter 1 entitled "Ordoliberal conception of the Social Market Economy in the era of post-pandemic", which at the beginning formulates a hypothesis that "(...) one of the significant obstacles and difficulties related to the implementation of this universally and verbally accepted conception, is the insufficient level of coherence between the ordoliberal theoretical foundation and main assumptions of the SME's policy (...)". In order to confirm the hypothesis, half of the chapter is devoted to the bibliometric analysis of occurrence of words directly related to the concept of SME in publications. Only in the 3rd point do we encounter very interesting considerations on (non-) adjustment of neoliberal theory and pragmatically oriented conception of the SME. The title of the

darkami narodowymi i ich zależność od stabilnych i przewidywalnych regulacji międzynarodowych oraz sprawnych i trwałych kanałów transportowych. Ujawniło się ryzyko załamania się mechanizmu globalnej współpracy i wzajemnego zaufania oraz tworzenia strategicznych rezerw mocy produkcyjnych i rezerw surowców oraz dostaw kooperacyjnych, a także niedostatki polityki gospodarczej w tym zakresie.

Pandemia uwiaryściła ponadto problem możliwości rozszerzenia produkcji wyrobów medycznych w sytuacji kryzysowej oraz empatii i współpracy międzynarodowej w celu zapewnienia dostępu do nich wszystkim zagrożonym pandemią grupom ludności. Ponadto uświadomiła ona konieczność szerszego zaangażowania rządów w gospodarkę, poprzez okresowe wspieranie działalności przedsiębiorstw w okresach lock-downu i ochronę miejsc pracy. Pandemia Covid-19 wymusza istotne zmiany w strukturach gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych w skali globalnej. Ponadto globalny charakter tych zjawisk nie musi oznaczać podobieństwa przejawów w różnych częściach świata. W sytuacji utrzymujących się w gospodarce światowej przejawów kompleksowego kryzysu gospodarczo-społecznego i przełomu technologicznego oraz pandemii Covid-19, przy braku konstruktywnej i powszechnie akceptowanej koncepcji wyjścia, idea Społecznej Gospodarki Rynkowej (SGR) uzupełnionej o cele ekologiczne, może stanowić inspirującą propozycję intelektualną rozwiązania fundamentalnych problemów współczesności. Tej problematyce poświęcona jest recenzowana publikacja, podkreślająca iż rozważania będą prowadzone ... "w dobie pandemii i post pandemii"...

Publikacja jest logicznie podzielona na trzy części:

- Społeczna gospodarka rynkowa i ordoliberalizm,
- (Po)pandemiczne uwarunkowania i działania,
- Społeczna Gospodarka Rynkowa – (Po)pandemiczny kontekst międzynarodowy.

Pracę „otwiera” wprowadzenie, w sposób profesjonalny i przystępny informujące czytelnika w problematykę publikacji i logicznie uzasadniające układ jej treści.

Część pierwszą rozpoczyna relatywnie obszerny rozdział 1 pod tytułem „Ordoliberalna koncepcja SGR w dobie post-pandemii”, który na wstępie stawia hipotezę, że „(...) jedną z istotnych przeszkód i trudności związanych z implementacją tej powszechnie werbalnie akceptowanej koncepcji, stanowi niewystarczający stopień spójności pomiędzy ordoliberalnym teoretycznym fundamentem i głównymi założeniami polityki SGR (...)”. W celu jej potwierdzenia, aż połowa rozdziału poświęcona jest analizie bibliometrycznej występowania w publikacjach słów bezpośrednio powiązanych z pojęciem SGR. Dopiero w punkcie 3 znajdujemy bardzo interesujące rozważania na temat (nie) dostosowania do siebie neoliberalnej teorii i pragmatycznie zorientowanej koncepcji SGR. Tytuł rozdziału „objętuje” prowadzenie rozważań „w dobie pandemii”. Niestety problematyka pandemii praktycznie w rozdziale nie występuje. Stąd proponuję dodanie na początku tytułu rozdziału, słowa „Postrzeżenie”.

chapter “promises” deliberations “in the era of pandemic”. Unfortunately, the subject matter of the pandemic is practically non-existent in the chapter. Thus, I propose adding at the beginning of the chapter’s title the work “Perception”.

Chapter 2 entitled “SME and the (post)pandemic perspective of changes to the philosophy of shaping the socio-economic system” is very interesting and valuable in terms of the subject matter. It is important to prospectively present the subject matter and concentrate deliberations of the philosophy of shaping the socio-economic system taking into consideration the challenge of current socio-economic crisis and pro-ecological development, and the Covid-19 pandemic.

Equally high substantive quality is provided by chapter 3 entitled “Searching for relevant conceptions of order and chaos for development of a new strategy of public service in the era of pandemic”. The article was written from the point of view of philosophy and focuses on the principles of developing a strategy of public policy in the era of pandemic. It is characterised by complexity and, at the same time, synthetic depiction with suggestions to deepen knowledge on the grounds of the proposed literature. The chapter is ready for print without any notes.

As noticed by Aldons Huxley “(...) the charm of history and an enigmatic lesson it gives us consists in the fact that eras are passing and, in principle, nothing changes and despite all that, everything is fundamentally different (...)” (Huxley, 2010, p. 343). In the light of this reflection, a very interesting chapter 4 entitled “Globalization’s Coming Golden Age” was written. In the first part it provides a synthetic overview of the history of global economic crises starting from 1840 until today. According to the author, the Covid-19 pandemic caused a deep economic crisis fundamentally different from crises in the past. Simultaneously, the chapter includes a statement that historically known powers “(...) will drive the post-pandemic re-globalization (...)”, and then enumerates main factors of this re-globalization.

Chapter 5 entitled “SME in the conditions of pandemic global economy” is of a very interesting, reflective and inspiring character. The chapter concerns the essence of the subject matter of the publication and treats the pandemic primarily as “(...) a stimulus which will lead to the multi-aspect economic, social and political crisis and one should already think about socio-economic strategies which could be helpful in recovery from this slump (...), which provides an opportunity of returning to the SME conception”. The article constitutes a kind of “a summary” of the topic of the first part of the publication and includes a series of valuable recommendations concerning the possibility of adjusting components of the SME conception to the reality of the global post-pandemic economy.

The second part of the publication concerns practical aspects of measures undertaken to counteract the effects of the Covid-19 pandemic. It starts with chapter 6 entitled “Policy and the Covid-19 crisis” devoted to this type of measures undertaken

Bardzo merytorycznie cenny i ciekawy jest rozdział 2 pt. „SGR i (po)pandemiczna perspektywa zmian filozofii kształtowania systemu społeczno-gospodarczego”. Ważne jest prospektywne ujęcie tematyki i koncentracja rozważań filozofii kształtowania systemu społeczno-gospodarczego uwzględniającego wyzwania aktualnego kryzysu gospodarczo-społecznego i proekologicznego rozwoju oraz pandemii Covid-19.

Równie wysoki poziom merytoryczny prezentuje 3 rozdział pt. „Poszukiwanie adekwatnych koncepcji ładu i chaosu dla budowy nowej strategii służby publicznej w dobie pandemii”. Artykuł napisany został z punktu widzenia filozofii i koncentruje się na zasadach budowy strategii polityki publicznej w dobie pandemii. Cechuje go kompleksowość i równocześnie syntetyczne ujęcie wraz z sugestiami pogłębienia wiedzy w oparciu o proponowaną literaturę. Rozdział nadaje się do druku bez uwag.

Jak zauważył Aldons Huxley „(...) urok historii oraz enigmatyczna nauka jakiejś nam udziela, polega na tym, że mijają epoki i zasadniczo nic się nie zmienia, a mimo to wszystko jest z gruntu odmienne (...)” (Huxley, 2010, s. 343). W świetle tej refleksji napisano bardzo ciekawy rozdział 4 pt. „Nadchodząca złota era globalizacji”. Jest on w pierwszej części syntetycznym przeglądem historii światowych kryzysów gospodarczych poczynając od 1840 roku do chwili obecnej. Pandemia Covid-19 zdaniem autora rozdziału, spowodowała głęboki kryzys ekonomiczny zasadniczo różny od kryzysów w przeszłości. Równocześnie rozdział zawiera stwierdzenie, że historycznie znane siły „(...) będą napędzać post-pandemiczną reglobalizację (...)”, a następnie wymienia główne czynniki tej reglobalizacji.

Bardzo interesujący i refleksyjno-inspirujący charakter ma rozdział 5 pt. „SGR w warunkach pandemicznej gospodarki globalnej”. Rozdział dotyczy istoty tematyki publikacji i traktuje pandemię przede wszystkim „(...) jako bodziec, którego owocem będzie wieloaspektowy kryzys gospodarczy, społeczny i polityczny i należy już teraz zastanawiać się nad społeczno-gospodarczymi strategiami, które mogłyby być pomocne w wydobywaniu się z owego załamania (...) co stanowi sposobność powrotu do koncepcji SGR”. Artykuł stanowi swego rodzaju „podsumowanie” tematyki części pierwszej publikacji oraz zawiera szereg cennych zleceń dotyczących możliwości dostosowania składowych koncepcji SGR do realiów globalnej gospodarki postpandemicznej.

Część druga publikacji dotyczy praktycznych aspektów działań podejmowanych dla przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19. Otwierają rozdział 6 zatytułowany „Polityka i kryzys spowodowany pandemią Covid-19” poświęcony tego typu działaniom rządu USA. Rozdział jest prezentacją faktów, które miały miejsce w USA na przełomie 2019 i 2020 roku i zawiera interesującą tezę, że zarządzanie postpandemicznym kryzysem to przede wszystkim wyzwanie dla polityki gospodarczej.

Kontynuacją tematyki rozdziału 6, jest rozdział 7 pt. „Wpływ pandemii Covid-19 na politykę pieniężną”, w którym założono iż pandemia Covid-19 stała

by the government of the USA. This chapter presents facts concerning the events that took place in the USA at the turn of 2019 and 2020, and includes an interesting thesis that management of the post-pandemic crisis comprises primarily a challenge for economic policy.

The topic of chapter 6 is continued in chapter 7 entitled "The impact of the Covid-19 pandemic on the monetary policy", in which it was assumed that the Covid-19 pandemic became a catalyst of changes in the monetary policy. It presents conditions and the scope of these changes with regard to the measures undertaken by the ECB, on theoretical grounds.

Chapter 8 entitled "Economic post-pandemism – from chaos and redundancy of resources to harmony of established order" constitutes a kind of continuity of the topic of the previous chapter, and its ambitious objective is to identify the routes of economy's recovery from the difficult situation caused by the Covid-19 pandemic. The chapter is characterised by a theoretical inclination and on this basis necessary and universal regulations counteracting the results of the pandemic depicted in the form of a strategy development with the assumption of taking into account the controversial thesis on the excessiveness of resources and competences, are proposed.

Chapter 9 entitled "Co-deciding of employees as an element of the Social Market Economy in the era of pandemic" is of a descriptive character and concerns presentation of the current condition of the system of co-deciding of employees in the process of managing enterprises in Germany. This interesting chapter includes an important value of practical usefulness and concerns a crucial aspect of the SME.

The original in terms of its contents chapter 10 entitled "Assessment of objectives and measures of sustainable development on the grounds of students' research" presents results of valid and author's surveys conducted on a group of 327 students concerning their approach to the objectives and measures regarding sustainable development in the conditions of awareness of the impact of consequences of deepening economic and health crisis (the research was conducted in December 2020). Due to the volume of the chapter, very interesting research results have been presented too synthetically, which does not facilitate their interpretation.

The third part of the reviewed publication concerns the post-pandemic international aspect of the SME. It begins with a professionally written chapter 11 devoted to the discussion of the reaction of the German economic and, in particular, the impact of German financial policy on the course of the Covid-19 pandemic. This chapter includes the newest statistical data.

The second title of chapter 12 "German management in the Economic and Monetary Union through the prism of the SME style: perspective of the financial crisis and COVID-19" constitutes an exhaustive presentation of its substantive contents. Narration of the chapter's contents is skilfully selected and based on quotes from 29 sources. The Author expresses and justifies the opinion that the

się katalizatorem zmian w polityce pieniężnej. Zaprezentowano w nim uwarunkowania i zakres tych zmian w odniesieniu do działań EBC, na tle podstaw teoretycznych.

Rozdział 8 pt. „Ekonomiczny postpandemizm – od chaosu i redundacji zasobów do harmonii ładu stanowionego” stanowi swego rodzaju ciągłość tematyki rozdziału poprzedniego, a jego ambitnym celem jest identyfikacja dróg wyjścia gospodarki z trudnego położenia spowodowanego pandemią Covid-19. Rozdział cechuje nachylenie teoretyczne i na tym tle proponowane są niezbędne i powszechne uregulowania przeciwdziałające skutkom pandemii, ujęte w formie strategii budowanej przy założeniu uwzględniania kontrowersyjnej tezy o nadmiarowości zasobów i kompetencji.

Rozdział 9 zatytułowany „Współdecydowanie pracowników elementem SGR w dobie pandemii” ma charakter opisowy i dotyczy prezentacji aktualnego stanu systemu współdecydowania pracowników w procesie zarządzania przedsiębiorstwami w Niemczech. Ten ciekawy rozdział zawiera istotny walor praktycznej użyteczności i dotyczy istotnego aspektu SGR.

Oryginalny w treści rozdział 10 pt. „Ocena celów i działań rozwoju zrównoważonego na podstawie badań studentów” prezentuje wyniki aktualnych i autorskich badań ankietowych grupy 327 studentów dotyczących ich stosunku do celów i działań na rzecz rozwoju zrównoważonego, w warunkach świadomości wpływu konsekwencji pogłębiającego się kryzysu gospodarczego i zdrowotnego (badanie przeprowadzono w grudniu 2020 roku). Ze względu na objętość rozdziału, bardzo ciekawe wyniki badania zaprezentowano zbyt syntetycznie, co nie ułatwia ich interpretacji.

Część trzecia recenzowanej publikacji dotyczy postpandemicznego aspektu międzynarodowego SGR. Otwiera ją, profesjonalnie napisany, rozdział 11 poświęcony omówieniu reakcji gospodarki niemieckiej, a szczególnie wpływu jej polityki finansowej, na przebieg pandemii Covid-19. Ten rozdział uwzględnia najnowsze dane statystyczne.

Długi tytuł rozdziału 12 „Niemieckie zarządzanie w Unii Gospodarczo-Walutowej przez pryzmat stylu SGR: perspektywa kryzysu finansowego i Covid-19” stanowi wyczerpującą prezentację jego treści merytorycznej. Narracja treści rozdziału jest umiejętnie dobrana i opiera się na cytatach z 29 źródeł. Autor wyraża i uzasadnia pogląd, że niemiecka narracja w stylu kanclerz A. Merkel zostanie utrzymana po wyborach do Bundestagu we wrześniu 2021 roku.

Relatywnie obszerny rozdział 13 pod tytułem „Źródła finansowania działań antycovidowych w Polsce i Niemczech” jest wyczerpującą analizą porównawczą tych działań w Niemczech i w Polsce. Rozdział otwierają głębokie rozważania na temat wpływu pandemii na gospodarkę, aby następnie szczegółowo zaprezentować przeciwdziałania skutkom pandemii podejmowane odpowiednio w Niemczech i w Polsce. Rozdział jest cenny merytorycznie i o bardzo dużych wartościach poznawczych oraz praktycznej użyteczności.

German narration in the style of Chancellor A. Merkel will be maintained after elections to Bundestag in September 2021.

The relatively comprehensive chapter 13 entitled "Sources of financing anti-Covid measures in Poland and Germany" is an exhaustive comparative analysis of these measures in Germany and Poland. The chapter starts with deep deliberations on the pandemic's impact on the economy and then presents in detail the pandemic effects' counteractions undertaken in Germany and Poland, respectively. This chapter is substantially valuable, has significant cognitive value and practical usability.

Chapter 14 entitled "SME in Belarus" significantly differs from the rest of the chapters in substantive and editorial terms. Its curt contents (slightly over 4 pages) emanates with the author's emotional approach to the topic of the chapter and current political events in Belarus.

Chapter 15 entitled "The principles of the Social Market Economy in comparative terms Poland – Belarus" presents in-depth considerations on the topic discussed in the previous chapter. The chapter was diligently and thoroughly written. Substantially, in this chapter Belarus is perceived very positively, which suggests that it was written before the current political crisis in Belarus.

The reviewed publication constitutes a continuation of the series of valuable publications presenting various, but always new and up-to-date aspects of the Social Market Economy conception. It should be found interesting by the scientific environment and students, as well as business practice, as it is an inspiration for the current economic practice.

Zdecydowanie odbiega merytorycznie i redakcyjnie od reszty rozdziałów, rozdział 14 pt. „SGR na Białorusi”. Jego zdawkowa treść (nieco ponad 4 strony) emanuje emocjonalnym podejściem autora do tematyki rozdziału i bieżących wydarzeń politycznych na Białorusi.

Rozdział 15 pt. „Zasady SGR w ujęciu porównawczym Polska-Białoruś”, który głęboko rozważa tematykę ujętą w poprzednim rozdziale. Rozdział został starannie i sumiennie napisany. Merytorycznie w rozdziale tym Białoruś jest postrzegana bardzo pozytywnie, co sugeruje iż został napisany przed trwającym kryzysem politycznym na Białorusi.

Recenzowana publikacja stanowi kontynuację serii cennych publikacji prezentujących różne, ale zawsze nowe i aktualne aspekty koncepcji Społecznej Gospodarki Rynkowej. Powinna spotkać się ona z zainteresowaniem środowiska naukowego i studentów oraz praktyki gospodarczej, będąc inspiracją dla bieżącej praktyki gospodarczej.

